

V Bruselu dne 26.9.2012
COM(2012) 537 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Podpora kulturních a tvůrčích odvětví pro růst a zaměstnanost v EU

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

Podpora kulturních a tvůrčích odvětví pro růst a zaměstnanost v EU

1. NEDOSTATEČNĚ VYUŽITÝ ZDROJ PRO STRATEGII EU 2020

Kultura je fenomén, který v rámci naší sociální struktury determinuje to, kdo jsme, co chceme a jaké máme vztahy s ostatními lidmi a postoje k okolnímu světu. Kultura rovněž formuje místa a krajiny, ve kterých žijeme, a náš životní styl. Kulturní dědictví, výtvarné a scénické umění, film, hudba, ediční činnost, móda nebo design mají v každodenním životě své pevné místo; přesto však přínos, který kulturní a tvůrčí odvětví¹ mohou mít pro společenský a hospodářský rozvoj v EU, není stále ještě plně uznáván. Velké výzvy kromě toho přinesla globalizace a přechod k digitalizaci; k tomu, aby zmíněná odvětví mohla svůj potenciál plně rozvinout a aby Evropa dokázala špičkové kvality, kterou zde dlouhodobě drží, lépe využít ve svůj prospěch i v celosvětové konkurenci, je třeba podporovat jejich nezbytnou adaptaci na nové podmínky. Toto sdělení navrhuje strategii, jak lépe využívat potenciálu kulturních a tvůrčích odvětví v EU, aby přispívala k růstu a vytváření pracovních míst.

Odvětví s vysokým růstem

Hospodářská výkonnost kulturních a tvůrčích odvětví je zřejmá: v EU vytvářejí 3,3 % HDP a je v nich zaměstnáno 6,7 milionu lidí (3 % všech zaměstnaných osob)².

Zajímavé údaje nalezneme také u módního průmyslu³ a u odvětví špičkových výrobků⁴, která jsou závislá na silných vkladech kulturních a tvůrčích odvětví. Tato odvětví představují 3 % HDP Evropské unie. Pokud jde o zaměstnanost, v módním průmyslu pracuje 5 milionů lidí a v odvětví špičkových výrobků jeden milion; odhaduje se, že do roku 2020 budou v odvětví špičkových výrobků pracovat dva miliony osob⁵.

Mezi lety 2008–2011 byla zaměstnanost v kulturních a tvůrčích odvětvích ve srovnání s celkovým hospodářstvím EU rezistentnější⁶, avšak míry růstu se lišily v závislosti na pododvětví. Tato skutečnost je o to zajímavější, že některá odvětví mají vyšší procento zaměstnanosti mladých lidí než ostatní odvětví ekonomiky.

V některých případech, pokud jde o místní a regionální úroveň, vedly strategické investice v těchto odvětvích k pozoruhodným výsledkům. Významný hospodářský přínos má

¹ Ke kulturním a tvůrčím odvětvím patří taková odvětví, jako jsou architektura, archivy a knihovny, umělecká řemesla, audiovizuální odvětví (například kinematografie, televize, videohry a multimédia), kulturní dědictví, design (včetně módního návrhářství), festivaly, hudba, výtvarné a scénické umění, ediční činnost a rozhlasové vysílání.

² Zpráva o konkurenceschopnosti Evropy v roce 2010. Jiné zdroje hovoří o 4,5% podílu na HDP a 8,5 milionech lidí zaměstnaných v těchto odvětvích (*TERRA Consultants*, 2010).

³ Včetně designu, výroby módních materiálů a zboží a jejich distribuce.

⁴ Jedná se zejména o výrobu špičkové módy, šperků a hodinek, příslušenství, koženého zboží, parfémů a kosmetiky, nábytku a domácích spotřebičů, vozidel, člunů, ale také o gastronomii, hotelnictví a volný čas.

⁵ Konkurenceschopnost módního průmyslu EU (*Competitiveness of the EU fashion industries*), *Idea Consult*, 2012; Hodnota kulturních a tvůrčích odvětví v rámci evropského hospodářství (*The value of the cultural and creative industries to the European economy*), *Frontier Economics*, 2012.

⁶ Zdroj: Eurostat (EU-LFS).

především pořádání festivalů a iniciativa Evropská hlavní města kultury; tyto akce dosahují někdy až desetinásobné návratnosti za každé investované euro.

Katalyzátor inovací

Vzhledem k tomu, že kulturní a tvůrčí odvětví zaujímají strategické postavení mezi uměním, obchodem a technologií, jsou svými přesahy přínosná pro další odvětví. Jsou dodavatelem obsahu pro aplikace v oblasti IKT, neboť vytvářejí poptávku po složitější spotřebitelské elektronice a telekomunikačních zařízeních. Kultura a tvořivost mají rovněž přímý dopad na odvětví, jako třeba cestovní ruch, a jsou přítomny ve všech fázích hodnotového řetězce jiných odvětví: například v módním průmyslu a v odvětví špičkových výrobků jejich význam coby klíčového vstupu neustále roste⁷.

Lze tedy shrnout, že tato odvětví mají dopad na inovace v jiných odvětvích. Jak bylo zdůrazněno v rámci iniciativy Unie inovací⁸, inovaci stále více determinují netechnologické faktory, jako jsou tvořivost, design a nové organizační postupy nebo obchodní modely. Inovace je hluboce závislá na kreativních ekosystémech, ve kterých je kvalita a rozmanitost partnerství mezi různými odvětvími a typy subjektů rozhodujícím faktorem. Nejznámějším příkladem je extensivní využívání designu ve zpracovatelském odvětví: design je přidanou hodnotou výrobků, služeb, postupů a struktur trhu. Podniky, které na tvůrčí vstupy vydávají dvojnásobek průměrné částky, mají o 25 % větší šanci, že uvedou na trh inovační výrobky⁹.

Tento katalytický potenciál může také představovat základní zdroj pro sociální inovace a odpověď na hlavní společenské výzvy, jako jsou například změna klimatu, udržitelný rozvoj, demografické změny nebo kulturní rozmanitost¹⁰. Například ve spolupráci s odvětvím vzdělávání a odborného vzdělávání mohou kulturní a tvořivá odvětví přispět k rozvoji kombinací dovedností v oblasti tvořivosti a podnikavosti, kritického myšlení, podstupování rizik a angažovanosti, jež jsou potřebné pro konkurenceschopnost EU ve znalostní společnosti.

Klíčový prvek v globální konkurenci a „měkká síla“ (*soft power*)

Mezinárodní partneři Evropy již do kulturních a tvůrčích odvětví rozsáhle investují: Spojené státy americké považují tato odvětví za hospodářsky strategická a funkční z hlediska prosazování své pozice na světové scéně a také další země, jako například Čína, Jižní Korea nebo Indie, vynakládají obrovské částky, aby podpořily svůj hospodářský potenciál a svoji „měkkou sílu“. Proto vstupují do celosvětové soutěže o tvůrčí talenty. Například v Číně od roku 2007 vzrostly veřejné investice do kultury o 23 % ročně a plánuje se, že do roku 2015 vzroste podíl tohoto odvětví na HDP ze současných 2,5 % na 5–6 %¹¹.

Zatímco evropský módní průmysl a odvětví špičkových výrobků ve stále větší míře přispívá k vývozu EU¹² a k propagaci evropské kvality ve světě, potenciál ostatních odvětví, např. kinematografie či hudebního průmyslu, stále není v zahraničí strategicky využíván. Je

⁷ Jak je vidět na příkladě „rychlé módy“ (*fast fashion*), kdy se na trh uvádí několik nových kolekcí ročně.
⁸ KOM(2010) 546.

⁹ Vytváření inovací: podporují tvůrčí odvětví inovace v širší ekonomice? (*Creating Innovation: Do the creative industries support innovation in the wider economy?*), NESTA, 2008.

¹⁰ Kultura jako faktor ekonomických a sociálních inovací (*Culture as a factor of economic and social innovation*), Sostituto, 2012. Studie o dopadu kultury na kreativitu (*Study on the impact of culture on creativity*), KEA European Affairs, 2009.

¹¹ Čínský 12. pětiletý plán (2011–2015).

¹² Například 62 % veškerého zboží evropských špičkových značek se prodává mimo Evropu a hodnota takového vývozu se odhaduje na 260 mld. EUR (tj. přibližně 10 % veškerého evropského vývozu).

třeba usilovat jak o vyšší vývoz ve prospěch hospodářství EU, tak o vytváření dynamického obrazu atraktivní a tvůrčí Evropy, jež se otvírá kulturám a talentům z celého světa.

2. PROMĚNA VÝZVEV V NOVÝ RŮST A PRACOVNÍ PŘÍLEŽITOSTI

V důsledku *přechodu k digitalizaci a z důvodů globalizace* se kulturní a tvůrčí odvětví musí vyrovnávat s *rychle se měnícím prostředím*: na scéně se objevují noví aktéři, velmi velké struktury koexistují s velmi malými subjekty a hodnotové řetězce, stejně jako chování spotřebitelů a jejich očekávání, se postupně mění. Tyto změny nabízejí velké příležitosti, pokud jde o snížení výrobních nákladů nebo nové distribuční kanály, vyžadují však také přijetí opatření na různých úrovních.

V tomto měnícím se kontextu je *přístup k finančním prostředkům* stále jedním z největších problémů: bankovní sektor nemá potřebné odborné znalosti k analýze obchodních modelů v těchto odvětvích a nedokáže odpovídajícím způsobem ohodnotit jejich nehmotná aktiva. Ke zhoršení situace kromě toho přispívá finanční a hospodářská krize, a to právě v době, kdy je třeba investovat do přizpůsobení odvětví novým podmínkám.

Pro tato odvětví je rovněž charakteristická jejich vysoká *fragmentace, jež sleduje národní a jazykové hranice*. Takto vyprodukovaná kulturní rozmanitost je sice jednoznačně evropskou předností, avšak současně má za následek omezené a zdaleka ne optimální mezinárodní šíření kulturních a tvůrčích děl a subjektů v rámci EU i mimo ni, geografickou nerovnováhu a následně i zúžený výběr pro spotřebitele.

Místem dynamického vývoje jsou hranice mezi různými odvětvími (např. stále výraznější propojení mezi počítačovými hrami, filmem a hudbou) a hranice k dalším průmyslovým sektorům (např. módnímu průmyslu, odvětví špičkových výrobků nebo cestovnímu ruchu). Odvětví a politiky jsou však stále často organizovány striktně v rámci jednotlivých sektorů, čímž se omezuje prostor pro součinnost odvětví a vznik nových řešení a podniků.

Všechny tyto problémy ovlivňují různá odvětví různými způsoby: všechny však vyžadují ucelenou strategickou reakci, která bude zahrnovat všechny subjekty na všech úrovních, od místní po až evropskou.

3. POTŘEBA VÍCEVRSTVÉ STRATEGIE – ÚLOHA ČLENSKÝCH STÁTŮ

Holistický přístup pro integrované strategie

Tvorba úspěšných strategií, které mohou přeměnit výše uvedené výzvy v nový růst a pracovní příležitosti v EU, probíhá navzdory velké rozmanitosti národních a regionálních kontextů obvykle podle stejného vzorce logických opatření¹³.

Obecně platí, že úspěšné strategie pro kulturní a tvůrčí odvětví vycházejí z dokonalého zmapování a mobilizace kulturních a tvůrčích zdrojů daného území. Jsou holistické, neboť vyžadují partnerství mezi různými sektory (kulturou, průmyslem, ekonomikou, vzděláváním, cestovním ruchem, územním plánováním atd.) a zapojují všechny příslušné veřejné i soukromé zúčastněné strany, aby se docílilo co možná největšího zapojení. Strategie musí být rovněž podloženy výzkumem, aby byla zajištěna jejich účelnost, účinnost a udržitelnost. U každé relevantní problematiky – od rozvoje dovedností po přístup k financím nebo na

¹³ Viz <http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/documents/120505-cci-policy-handbook.pdf>.

světové trhy atd. – tyto strategie stanoví, které problémy lze řešit pomocí obecných politik a nástrojů a které otázky naopak vyžadují individuální přístup. To platí pro všechny úrovně řízení: pro místní, regionální, celostátní i evropskou úroveň.

V posledních letech již některé členské státy (Spojené království, Estonsko atd.), regiony (Valonsko, Apulie atd.) a města (Barcelona, Amsterdam atd.) dokázaly mimořádného potenciálu svých kulturních a tvůrčích odvětví dobře využít k podpoře sociálně-ekonomického rozvoje a postupně vyvinout strategie *ad hoc*. Jiné členské státy jsou v této oblasti teprve nováčky: jejich případné strategie se zaměřují na posílení kulturních a tvůrčích odvětví spíše než na podporu partnerství a jejich přesahů do ostatních odvětví.

Hlavní směry politik

Reakce na hlavní zjištěné problémy vyžaduje koordinovaný postup zejména v následujících klíčových oblastech.

Reakce na měnící se požadavky na dovednosti

Existuje potřeba silnějších partnerství mezi kulturními a tvůrčími odvětvími, sociálními partnery a poskytovateli vzdělávání a odborné přípravy, a to prostřednictvím počátečního vzdělávání i trvalého profesního rozvoje. Takový postup by měl poskytnout odvětvím kombinaci dovedností potřebných pro kreativní podnikání v rychle se měnícím prostředí. Některá odvětví se navíc potýkají s nedostatkem zaměstnanců s technickými, tradičními a řemeslnými dovednostmi, protože zejména mladí lidé se těmto dovednostem nechtějí učit.

Tvořivost je třeba pěstovat od raného věku, abychom stále měli dostatek tvůrčích talentů a povzbudili poptávku po rozmanitějším a sofistikovanějším tvůrčím obsahu a produktech. V perspektivě celoživotního učení mohou tvůrčí schopnosti a dovednosti usnadňovat adaptaci na měnící se požadavky na trhu práce.

Partnerství s odvětvím vzdělávání může rovněž přispět k vytvoření stimulujícího vzdělávacího prostředí: lze tak pomoci studentům a žákům, zejména těm, kteří se ve vzdělávání potýkají s překážkami, aby si osvojili základní dovednosti a schopnosti, které budou potřebovat pro svůj budoucí profesní život, a zvýšit tak jejich zaměstnatelnost. Iniciativy v oblasti tvořivosti a kultury na místní úrovni mohou napomáhat integraci marginalizovaných komunit a nabídnout příležitosti lidem ve znevýhodněných čtvrtích.

Zlepšení přístupu k financím

Malá velikost kulturních a tvůrčích podniků, nejistota ohledně poptávky po jejich produktech, komplexita jejich obchodních plánů a marginální zastoupení hmotných aktiv v jejich majetku ztěžuje podnikům přístup k financování z externích zdrojů. Alternativní financování, tj. vlastní kapitál, Business Angel investice, rizikový kapitál a záruky, je stále nedostatečně využíváno. Existují také neoficiální údaje o mezeře na trhu, pokud jde o financování vývozních operací.

Finanční instituce proto potřebují zvýšit své povědomí o hospodářském potenciálu těchto odvětví a rozvíjet svoje schopnosti, pokud jde o oceňování podniků, jejichž hodnotu tvoří převážně nehmotná aktiva. Zároveň s tím by se podnikatelům v těchto odvětvích mělo pomoci, aby lépe porozuměli požadavkům podnikatelského plánování a přidělování finančních prostředků na financování jejich činností a růstu.

Rozšíření trhu: nová partnerství a obchodní modely

Kulturní a umělecké instituce a služby musí zlepšit své schopnosti rozvoje publika, vyhledávat nové příležitosti (zejména na přeshraniční úrovni) a reagovat na změny, pokud jde o očekávání a chování publika. Vznikají nové služby využívající možností IKT a on-line poskytování služeb, což nabízí způsoby, jak lépe uspokojit poptávku spotřebitelů po přístupu k široké škále obsahů a produktů a po větším zapojení do tvůrčích procesů. Tyto nové přístupy a služby by také měly vést k nalezení nových zdrojů příjmů.

Mají-li kulturní a tvůrčí odvětví pokročit ve vytváření, produkci a distribuci svých děl na všech platformách digitálního obsahu, musí vytvářet strategická a rovná partnerství s ostatními odvětvími, která mohou vést k inovativním obchodním modelům zpřístupňujícím obsah různými způsoby, a dosáhnout rovnováhy mezi ziskem držitelů práv a přístupem široké veřejnosti k obsahu a znalostem, a tím podpořit kulturní a mediální gramotnost. V této souvislosti by měl být více využíván také plný potenciál knihovny Europeana¹⁴, jednotného přístupového místa k digitálním sbírkám evropských knihoven, muzeí a archivů, a sice jako základ nového „ekosystému“ digitálních aplikací a produktů zaměřených na cestovní ruch, vzdělávání, kreativitu a kulturu.

Rozšíření mezinárodního dosahu

Je třeba vypracovat politiky na podporu inteligentní internacionalizace a vývozu, které umožní široké většině malých organizací a společností působit v globálním prostředí a oslovit nové obecenstvo a trhy celého světa. Je nezbytné určit nejúčinnější podpůrné služby, usnadnit přístup na zahraniční trhy, posílit dialogy týkající se regulací a posoudit možnosti v oblasti nástrojů pro sdílení rizik. Možnosti sdružování zdrojů a zvyšování spolupráce mezi různými subjekty v EU by mohly být dále prozkoumávány, aby se podpořila silnější kulturní a tvůrčí přítomnost Evropy na světové scéně a atraktivní obraz Evropy jako místa, kde se excelence v oblasti kulturního dědictví pojí s energickým a vynikajícím tvůrčím duchem.

Posílení přínosů meziodvětvové spolupráce

Kulturní a tvůrčí odvětví potřebují multidisciplinární prostředí, ve kterém by se mohla setkávat s podniky z jiných průmyslových odvětví. Každý veřejný zásah, jehož cílem je pomoci kulturním a tvůrčím odvětvím, by měl využívat pozitiv, která přináší meziodvětvová spolupráce. Za tím účelem je třeba vytvořit a ověřit lepší nástroje a politiky na podporu podniků, jejichž cílem bude usnadnit meziodvětvové vazby a přesahy. To implikuje také posílení změny uvnitř těchto odvětví a integraci nových dovedností a schopností do dalších odvětví – a naopak.

Rovněž je zapotřebí další spolupráce mezi různými politikami, které zahrnují zejména hospodářské záležitosti, průmysl, vzdělávání, cestovní ruch, inovace, městský a regionální rozvoj a územní plánování.

S ohledem na výše uvedené se členské státy na všech územních úrovních, a případně se zapojením všech příslušných zúčastněných stran veřejného a soukromého sektoru, vyzývají k tomu, aby:

¹⁴

www.europeana.eu.

- Plně zhodnotily potenciál CCS¹⁵ dosáhnout inteligentního a udržitelného růstu podporujícího začlenění a dále tato odvětví začleňovaly do svých strategií rozvoje na všech úrovních, zejména v souvislosti se strategiemi inteligentní specializace¹⁶.
- Posílily spolupráci v rámci CCS a jejich spolupráci s jinými odvětvími, jako jsou IKT, cestovní ruch atd., kromě jiného prostřednictvím společných iniciativ na podporu porozumění mezi odvětvími a rozvoje otevřenějšího, inovačtějšího a podnikavějšího myšlení v hospodářství.
- Podporovaly a usnadňovaly vytváření platform, sítí a klastrů mezi všemi zúčastněnými stranami veřejného a soukromého sektoru, které jsou relevantní z hlediska CCS.
- Podporovaly strukturované partnerství mezi CCS, sociálními partnery a všemi typy poskytovatelů vzdělávání a odborné přípravy, včetně učnovského vzdělávání.
- Podporovaly uznávání kvalifikací v informálním a neformálním vzdělávání a odborné přípravě v oblastech, které jsou významné pro CCS.
- Zlepšovaly investorskou připravenost finančních institucí a investorskou připravenost CCS a navrhovaly vhodné nástroje finančního inženýrství, zejména systémy záruk, a za těmito účely vhodně využívaly nadcházejícího programu Tvůrčí Evropa a fondů politiky soudržnosti.
- Podporovaly CCS při hledání a ověřování nových strategií rozvoje publika a obchodních modelů, které jsou relevantní v kontextu přechodu k digitalizaci.
- Podporovaly digitalizaci kulturního obsahu a vznik on-line platform v souladu s příslušnými pravidly EU pro státní podporu.
- Podporovaly CCS při průzkumu mezinárodních trhů a posilování svých pozic na těchto trzích, a to také prostřednictvím rozvoje mezinárodních partnerství a spolupráce se třetími zeměmi.

4. PŘIDANÁ HODNOTA OPATŘENÍ NA ÚROVNI EU

Je zřejmé, že při formování vhodného prostředí a podpoře této agendy přizpůsobení se novým podmínkám hraje Evropská unie svoji roli.

Podpora správného regulačního prostředí

Evropská unie v rámci iniciativy „*Small Business Act*“ pro Evropu vytváří rámec opatření pro EU a její členské státy zaměřený na malé a střední podniky s cílem zlepšit celkový přístup k podnikání¹⁷. Tento rámec je zvláště důležitý pro kulturní a tvůrčí odvětví, ve kterých převládají malé podniky a mikropodniky.

Sdělení „*Jednotný trh práv duševního vlastnictví*“¹⁸ se zaměřuje na nutnost dosažení pokroku, pokud jde o plně integrovaný digitální jednotný evropský trh, a stanoví návrh iniciativy na zřízení rámce práv duševního vlastnictví EU, který bude odměňovat tvůrčí úsilí

¹⁵ Kulturní a tvůrčí odvětví (dále jen „CCS“).

¹⁶ Viz strana 10.

¹⁷ <http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/>.

¹⁸ KOM(2011) 287.

a usnadňovat přeshraniční činnosti na vnitřním trhu. V důsledku toho Komise přijala legislativní návrhy týkající se osiřelých děl¹⁹ a kolektivní správy práv²⁰. Hodnocení audiovizuálního odvětví již probíhá v návaznosti na zelenou knihu o on-line distribuci audiovizuálních děl v EU²¹. Komise posiluje mediační proces se zúčastněnými stranami o poplatcích za pořizování soukromých kopií. Budou také podniknuty kroky ke zlepšení oceňování nehmotných aktiv, což je klíčový problém, pokud jde o pro přístup k financování ze soukromých zdrojů.

Pro ta kulturní a tvůrčí odvětví, jež jsou závislá na značkách a loajalitě zákazníků, je klíčovou otázkou modernizace a přizpůsobení systému ochranných známek. V souvislosti s monitorovacím střediskem EU pro sledování porušování práv duševního vlastnictví je třeba lépe analyzovat spolehlivé údaje o hodnotě práv duševního vlastnictví a jejich porušování a sdílet osvědčené postupy a zvyšovat povědomí veřejnosti o této problematice, aby byl boj proti padělání a pirátství účinný a účelný. Komise v souvislosti s **Memorandem o porozumění o prodeji padělaného zboží přes internet**²², jehož cílem je snížit na celoevropské úrovni nabídku padělaných kulturních statků na internetu, usnadňuje spolupráci mezi nositeli práv duševního vlastnictví a internetovými platformami.

V souladu s Digitální agendou pro Evropu²³, jež zahrnuje opatření na odstranění překážek, které brání rozvoji evropských on-line trhů, mohou některé aspekty iniciativ zaměřených na **opakované použití informací veřejného sektoru** přispět k lepšímu využívání a přístupnosti kulturního bohatství.

Jedním z prioritních opatření stanovených ve **sdělení o budoucnosti DPH**²⁴ je přezkum stávající struktury sazeb DPH. Podle jedné ze zásad zmíněného přezkumu by se na podobné výrobky a služby měly vztahovat stejné sazby DPH a měl by být zohledňován technologický pokrok, aby byla řešena otázka sbližování elektronického a fyzického prostředí.

Pro zajištění funkčnosti takového digitálního trhu, který bude kulturním a tvůrčím odvětvím také nabízet nové příležitosti, bude Komise pokračovat v provádění iniciativ stanovených v akčním plánu týkajícím se jednotného digitálního trhu elektronického obchodu a on-line služeb²⁵, včetně iniciativy pro postup pro zaznamenávání a přijímání opatření a iniciativy týkající se neutrality internetu.

V souvislosti s **modernizací státní podpory**²⁶ se pro podpory v kulturním odvětví uvažuje o vynětí z oznamovací povinnosti. Podporou inovací, včetně inovací netechnologické povahy, se bude dále zabývat příští přezkum **rámce Společenství pro státní podporu** v oblasti výzkumu, vývoje a inovací.

Podpora výměny osvědčených postupů a vzájemné učení (peer-learning)

Iniciativy na úrovni EU mohou urychlit tempo přizpůsobování, podpořit šíření osvědčených postupů a zlepšit vytváření sítí v rámci kulturních a tvůrčích odvětví. Orgány jednotlivých států spolu v této oblasti spolupracují od roku 2007, kdy byl přijat evropský program pro

¹⁹ KOM(2011) 289.

²⁰ KOM(2012) 372.

²¹ KOM(2011) 427.

²² http://ec.europa.eu/internal_market/iprenforcement/stakeholders/index_en.htm#maincontentSec2.

²³ KOM(2010) 245.

²⁴ KOM(2011) 851.

²⁵ KOM(2011) 942.

²⁶ KOM(2012) 209.

kulturu²⁷. Byla zřízena skupina odborníků, která má projednávat a schvalovat vnitrostátní nebo regionální osvědčené postupy a předkládat návrhy na iniciativy v oblasti spolupráce. Skupina zveřejnila příručku o strategickém využívání fondů politiky soudržnosti EU na podporu potenciálu kultury pro místní, regionální a vnitrostátní rozvoj, zejména přispíváním ke strategiím inteligentní specializace²⁸. Skupina se nyní zaměří na strategie podporující internacionalizaci a vývoz. Dalším příkladem je politická učební platforma zřízená v rámci evropského sdružení tvůrčích odvětví²⁹, jejímž cílem je podporovat výměny a spolupráci v oblasti lepší podpory podnikání, přístupu k financování a excelence a spolupráce klastrů.

Komise také hodlá podporovat vzájemné učení mezi městskými správami, aby se místním tvůrcům politik umožnilo sdílení a porovnávání zkušeností týkajících se dopadu kultury na sociální a ekonomické oživení měst.

2014–2020: Mobilizace celé řady konkrétních a obecných finančních podpor

Programy a nástroje nového víceletého finančního rámce na období 2014–2020 navržené Evropskou komisí, zejména programy Tvůrčí Evropa³⁰, Erasmus pro všechny³¹, fondy politiky soudržnosti³², Horizont 2020³³, COSME³⁴ a nástroj pro propojení Evropy³⁵, mohou rozhodující měrou podpořit další rozvoj kulturních a tvůrčích odvětví a posílit jejich příspěvek k naplnění strategie Evropa 2020 pro zaměstnanost a růst.

Program ***Tvůrčí Evropa*** má za cíl podpořit kulturní a jazykovou rozmanitost Evropy a posílit konkurenceschopnost kulturních a tvůrčích odvětví. Jeho cílem je:

- Podporovat přeshraniční vytváření sítí, partnerství a vzájemné učení, aby se posílila schopnost přeshraničního působení odvětví, a pomáhat s řešením problémů, jako je přechod k digitalizaci, globalizace a roztříštěnost evropských trhů.
- Vytvořit zvláštní ***finanční nástroj*** pro poskytování záruk, který malým podnikům a organizacím usnadní přístup k bankovním úvěrům; tento nástroj, který bude spolu s nástroji Horizont 2020 a COSME součástí budoucího finančního dluhového nástroje pro MSP, bude rovněž usilovat o dosažení systémového dopadu na finanční odvětví tím, že zvýší schopnost finančních institucí posuzovat kulturní a tvůrčí projekty, že bude sdružovat stávající omezené znalosti z různých států a že bude podporovat iniciativy zaměřené na posílení investiční připravenosti v dotčených odvětvích.
- Podporovat opatření pro budování kapacit zaměřená na rozvoj publika a ověřování obchodních modelů.
- Podporovat opatření, která odvětvím pomohou k internacionalizaci.

Program ***Erasmus pro všechny*** podpoří investice do vzdělávání a odborné přípravy, a to formou mobility ve vzdělávání, partnerství pro inovace a politické podpory. V rámci podpory

²⁷ KOM(2007) 242.

²⁸ http://ec.europa.eu/culture/news/cci_en.htm.

²⁹ <https://www.howtogrow.eu/ecia>.

³⁰ KOM(2011) 785.

³¹ KOM(2011) 788.

³² http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/proposals_2014_2020_en.cfm.

³³ KOM(2011) 809.

³⁴ KOM(2011) 834.

³⁵ KOM(2011) 665.

spolupráce zaměřené na inovace bude program podporovat rozsáhlá partnerství (znalostní aliance) mezi vysokými školami a podniky a partnerství mezi odborným vzděláváním a odbornou přípravou a podniky (aliance odvětvových dovedností). Tak vzniknou významné příležitosti k partnerství mezi kulturními a tvůrčími odvětvími a odvětvím vzdělávání a odborné přípravy.

Na základě rozsáhlých příležitostí, které již byly kulturním a tvůrčím odvětvím poskytnuty³⁶, budou **fondy politiky soudržnosti** nadále podporovat investice v těchto odvětvích, aby byl maximalizován přínos kultury jako nástroje pro místní a regionální rozvoj, obnovu měst, rozvoj venkova, zaměstnatelnost a sociální začlenění. Příklady investic by mohly zahrnovat výzkum, inovace, konkurenceschopnost malých a středních podniků a podnikání v rámci kulturních a tvůrčích odvětví nebo ochranu a posilování kulturního dědictví a krajiny³⁷. Kromě toho bude **Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova** i nadále podporovat modernizaci kulturního dědictví venkova a zlepšování přístupnosti kulturních služeb ve venkovských oblastech prostřednictvím investic a poskytováním odborné přípravy kulturním a tvůrčím podnikům, u kterých bude taktéž stimulovat vytváření sítí a klastrů, zejména prostřednictvím programu LEADER³⁸.

V této souvislosti bude nadále podporováno používání vhodných nástrojů finančního inženýrství, a to i ve vztahu ke kulturním a tvůrčím odvětvím. Ve svých úvahách o budoucí podobě politiky soudržnosti poukázala Komise na tato odvětví v souvislosti s rozvojem strategií inteligentní specializace pro místní a regionální rozvoj³⁹. To vyžaduje silnější integraci mezi strategiemi na místních/regionálních úrovních a strategiemi na celostátních úrovních. Nyní je třeba zaměřit se na posouzení potenciálu odvětví ve strategiích regionálního rozvoje v nadcházející definici dohod o partnerství a operačních programů a programů rozvoje venkova, přičemž je třeba zohlednit dynamické vazby mezi tradičními kulturními statky, rozvojem tvůrčích podniků a řešením sociálních a environmentálních výzev, a napomáhat lepší kombinaci investic do infrastruktury a lidského kapitálu⁴⁰.

Program **COSME** se zaměřuje na posílení konkurenceschopnosti a udržitelnosti podniků EU a malých a středních podniků a podporuje kulturu podnikání. Komise navrhuje opatření na podporu rozvoje klastrů a podnikatelských sítí světové úrovně a na urychlení vzniku konkurenceschopných odvětví založených na meziodvětvových činnostech, což je zvláště důležité pro kulturní a tvůrčí odvětví. Navrhují se konkrétní opatření, která mají podpořit přijímání nových obchodních modelů a komerční využívání kreativních myšlenek, které vedou ke vzniku individualizovaného zboží a služeb uspokojujících poptávku spotřebitelů. Komise rovněž navrhuje rozvíjet činnosti, které propojí a doplní dovednosti a schopnosti v oblastech designu, tvořivosti a výroby.

Program **Horizont 2020** bude řídit podporu EU pro činnosti v oblasti výzkumu a inovací a podporovat lepší využívání průmyslového potenciálu politik týkajících se inovací, výzkumu a technologického rozvoje. Jeho cílem je posílit konkurenceschopnost v celé řadě nově se rozvíjejících průmyslových odvětví a oblastí, což je zvláště důležité pro kulturní a tvůrčí odvětví. V souvislosti s těmito odvětvími bude podporovat technologický vývoj, jako například inovační technologie pro vytváření a využívání tvůrčího obsahu a inovativních materiálů pro tvůrčí odvětví. Horizont 2020 bude rovněž zkoumat nové formy inovací jako

³⁶ Studie o přínosu kultury k místnímu a regionálnímu rozvoji, 2010.

³⁷ Pracovní dokument útvarů Komise (SWD(2012) 61, část II).

³⁸ http://enrd.ec.europa.eu/leader/en/leader_en.cfm.

³⁹ http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/c/document_library/get_file?uuid=a39fd20b-9fbc-402b-be8c-b51d03450946&groupId=10157.

⁴⁰ Tamtéž.

sociální inovace a tvořivost, a to s cílem posílit pozitivní mezikulturní dynamiku v Evropě a s mezinárodními partnery.

Nástroj pro propojení Evropy má za účel podpořit evropské dopravní, energetické a digitální sítě. Bude financovat evropskou digitální knihovnu Europeana a podporovat související činnost, jako jsou například mechanismy pro výměnu informací o autorských právech a poskytování licencí nebo odborná střediska pro digitalizaci a zachování digitálního kulturního dědictví.

Na mezinárodní úrovni může být politický dialog mezi EU a třetími zeměmi, a to jak na dvoustranné, tak na regionální úrovni, využit k budování důvěry a vytváření otevřených příležitostí pro účast na všeobecně prospěšných partnerstvích, a to i pro kulturní a tvůrčí odvětví⁴¹. Prostřednictvím spolupráce zůstane kultura i nadále významným faktorem pro socioekonomický rozvoj a posilování lidských práv, demokracie, občanské společnosti a dalších klíčových prvků řádné správy věcí veřejných⁴².

Komise učiní tyto kroky:

- Bude dále zlepšovat právní rámec EU pro CCS.
- Projedná s Evropským parlamentem a Radou své návrhy týkající se finančních nástrojů EU pro období 2014–2020 a připraví jejich provádění.
- Podpoří výměnu osvědčených postupů v rámci EU.

Opatření na úrovni EU, jež se přijmou v krátkodobějším horizontu a budou podporovat hlavní směry politik

V krátkodobém horizontu bude úsilí, jež vynakládají členské státy na všech územích úrovních, doplněno řadou iniciativ EU, které podpoří vznik kreativních ekosystémů napříč odvětvími a na různých úrovních jejich hodnotového řetězce:

- Reakce na měnící se požadavky na dovednosti

Ověřuje se fungování znalostních aliancí mezi vysokoškolskými institucemi a podniky, aby se podpořily inovace. Aliance kinematografie a průmyslu pro znalosti a vzdělávání⁴³ podá zprávu o své činnosti v roce 2013.

EU financuje první fázi Evropské rady pro kvalifikace pro jednotlivá odvětví v audiovizuálním odvětví a odvětví živého vystupování⁴⁴ a financuje také Evropskou radu pro kvalifikace pro jednotlivá odvětví v textilním, oděvním a kožedělném průmyslu⁴⁵, aby analyzovala potřeby v oblasti kvalifikací.

⁴¹ Politický dialog by mohl být podporován zejména v rámci nástroje partnerství.

⁴² Tyto cíle budou podporovány prostřednictvím zeměpisné a tematické spolupráce v rámci finančního nástroje pro rozvojovou spolupráci, evropského nástroje sousedství, nástroje předvstupní pomoci (NPP) a jedenáctého Evropského rozvojového fondu.

⁴³ http://ec.europa.eu/education/higher-education/ka1_en.htm.

⁴⁴ <http://www.pearle.ws/en/projects/detail/16>.

⁴⁵ <http://europeanskillscouncil.t-c-l.eu/eng/>.

Do konce roku 2013 vypracuje skupina odborníků z členských států zřízená v rámci evropského programu pro kulturu zprávu o podpoře tvůrčích partnerství mezi školami a kulturními a tvůrčími podniky a organizacemi.

– Zlepšení přístupu k financím

Evropská unie financuje v rámci evropské aliance tvůrčích odvětví dvě partnerství pro lepší přístup k finančním prostředkům (FAME a C-I Factor), a to až do roku 2014.

Garanční fond výroby v audiovizuálním odvětví v rámci programu MEDIA⁴⁶ usnadňuje filmovým producentům přístup k soukromým zdrojům financování.

Komise posoudí možnost zřídit podobný záruční fond pro podniky působící v módním průmyslu.

V rámci strategie v oblasti práv duševního vlastnictví Komise zformuluje návrhy politik, jejichž cílem bude zlepšit hospodářské využívání práv duševního vlastnictví⁴⁷.

– Rozšíření trhu

V roce 2012 Komise hodlá:

- Financovat přípravnou akci zaměřenou na oběh evropských filmů v digitálním věku⁴⁸.
- Financovat pilotní projekt týkající se inovačního využívání IKT v CCS⁴⁹.
- Financovat tématickou síť pro nové obchodní modely v ediční činnosti v digitálním věku⁵⁰.
- Zorganizovat evropskou konferenci o výměně postupů⁵¹ v oblasti rozvoje publika.
- Přijmout doporučení o evropském filmu v digitálním věku.

Do konce roku 2012 vypracuje skupina odborníků z členských států zřízená v rámci evropského programu pro kulturu zprávu o politikách a osvědčených postupech veřejných orgánů, které podporují vyšší kulturní účast a lepší přístup ke kultuře.

V roce 2013 Komise hodlá:

- Podpořit produkci silnějších a interaktivnějších nástrojů pro tvůrčí odvětví a předvídat budoucí trendy v oblasti výzkumu a inovací prostřednictvím vzájemné součinnosti mezi různými segmenty těchto průmyslových odvětví a v jejich rámci⁵².
- Zahájit pilotní projekt WORTH určený ke stimulaci tržně orientované podpory a poradenství malým a středním podnikům v módním průmyslu nebo v odvětví designérských

⁴⁶ http://ec.europa.eu/culture/media/programme/overview/funding/index_en.htm.

⁴⁷ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/policy/intellectual-property/index_en.htm.

⁴⁸ http://ec.europa.eu/culture/media/programme/overview/digitaldistrib/prepaction/index_en.htm.

⁴⁹ http://ec.europa.eu/culture/news/12062012-pilotproject-eac10_en.htm.

⁵⁰ WP ICT PSP 2012, s.19.

⁵¹ http://ec.europa.eu/culture/news/20120316-conference-audience_en.htm.

⁵² WP ICT PSP 2013, s. 10, 81–85.

výrobků pro osobní potřebu za účelem rozvoje nových kreativních výrobků a služeb prostřednictvím spolupráce s návrháři.

Označení „Evropské dědictví“⁵³ a iniciativa „Evropská hlavní města kultury“⁵⁴ budou rovněž dále používány jako laboratoře pro rozvoj publika a zapojení občanů.

– Rozšíření mezinárodního dosahu

V letech 2012–2013 zorganizuje Komise ve třetích zemích zvláštní akce na vyhledávání vhodných zahraničních partnerů s cílem podpořit internacionalizaci malých a středních podniků, včetně CCS, prostřednictvím klastrů.

Spolupráce v oblasti CCS v rámci obchodního projektu mezi EU a Čínou jako zkušební fáze dále posílené spolupráce v této oblasti bude pokračovat.

Politický dialog o kultuře s nově se objevujícími partnery se zaměří na otázku prostředí, jež umožní spolupráci a výměnu v CCS.

Komise hodlá rovněž:

– Ověřit proveditelnost sdílení rizika stávajícího pojištění vývozních úvěrů pro malé a střední podniky.

– V úzké součinnosti s Evropskou službou pro vnější činnost prozkoumat způsoby a prostředky pro posílení kultury v oblasti vnějších vztahů.

V roce 2013 vypracuje skupina odborníků z členských států zřízená v rámci evropského programu pro kulturu příručku o strategiích podpory internacionalizace pro CCS.

– Posílení přínosů meziodvětvové spolupráce

Od roku 2012 Komise činí tyto kroky:

– Posiluje vazby mezi odvětvími v rámci evropské aliance tvůrčích odvětví.

– Podporuje tři rozsáhlé demonstrační projekty na podporu kulturního cestovního ruchu v rámci evropské aliance mobilního průmyslu a odvětví mobility.

V letech 2012–2013 hodlá Komise také:

– Zřídit evropské inovační středisko pro oblast služeb, jež bude poskytovat poradenské služby regionálním organizacím v oblasti inovací a kreativity ve službách s cílem podpořit průmyslové změny.

– Zveřejnit inteligentního průvodce lepším využíváním fondů politiky soudržnosti pro kapitalizaci inovací ve službách, což je důležité zejména pro CCS.

– Zahájit financování pilotního projektu na podporu dvou tradičních průmyslových regionů při přechodu k „evropským kreativním oblastem“⁵⁵.

⁵³ http://ec.europa.eu/culture/our-programmes-and-actions/label/european-heritage-label_en.htm.

⁵⁴ http://ec.europa.eu/culture/our-programmes-and-actions/capitals/european-capitals-of-culture_en.htm.

- Přezkoumat výzvy a možnosti, pokud jde o opatření na posílení konkurenceschopnosti módního průmyslu a odvětví špičkových výrobků EU, a náležitě zohlednit příslušné pracovní dokumenty útvarů Komise.
- Posoudit doporučení, která v roce 2012 předloží Evropský výbor pro vedoucí postavení v oblasti designu, a navrhnout akční plán pro urychlení inkluze designu do politik v oblasti inovací.
- V rámci iniciativy European Cluster Excellence (Dokonalost evropských klastrů) vyvinout a ověřit vzdělávací moduly na podporu úlohy tvořivosti, tvůrčích schopností a tvůrčích odvětví za účelem změny tradičních průmyslových činností.
- Zahájit konzultace se zúčastněnými stranami o významu vytvoření Evropské aliance „zážitkové“ ekonomiky na podporu meziodvětvové interakce mezi CCS, volným časem, sportem a turistickým ruchem a na podporu rozvoje nových průmyslových hodnotových řetězců.

5. SLEDOVÁNÍ POKROKU

Využití plného potenciálu CCS může významně přispět k růstu a zaměstnanosti a urychlit přechod k inovační společnosti založené na znalostech. K využití tohoto potenciálu je třeba přijmout taková opatření na úrovni členských států, na regionální a místní úrovni a na úrovni EU, která podpoří provádění výše uvedené vícevrstvé strategie a budou zaměřena v krátkodobém i dlouhodobém horizontu zejména na pět hlavních směrů politik: rozvoj dovedností, zlepšení přístupu k financím, podpora nových obchodních modelů a rozvoj publika, usnadnění spolupráce s ostatními odvětvími a politikami a rozšíření mezinárodního dosahu. Tato strategie bude rovněž podporovat spolupráci s partnery EU. Bude počítat s podporou orgánů Evropské unie a zúčastněných stran.

Za účelem sledování pokroku při provádění strategie navrhuje Komise použít stávající rámec pro spolupráci, kterým je otevřená metoda koordinace pro kulturu.

⁵⁵

http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=5782&lang=en.